

REVISORSEXAMEN

Del II

Maj 2005

© Revisorsnämnden

Revisorsexamen maj 2005, del II

REVISORSEXAMEN

Allmänt

Datum:	23-24 maj 2005
Skrivtid:	2 x 4,5 timmar, varav 4,5 timmar för del II
Hjälpmedel:	Alla hjälpmedel är tillåtna förutom kontakt med andra personer (t.ex. via mobiltelefon eller dator)
Krav för godkänt resultat:	75 poäng av 100 utan några särskilda krav på fördelningen av poäng på olika uppgifter

Rekommenderat arbetssätt

Förutsättningarna för godkänt resultat förbättras av ett strukturerat tillvägagångssätt vid genomförandet av provet. Det är av särskild vikt att:

- använda tillräckligt med tid för inläsning av praktikfallen
- fördela tiden utifrån varje uppgifts svårighetsgrad och poängantal
- beakta att frågeställningen kan inrymma många aspekter och ämnesområden

Utformning av svar

Du lämnar alltid dina svar i egenskap av godkänd revisor. Vid avgivande av svar bör du:

- svara på ett strukturerat sätt med tydligt och korrekt språk
- ange motiveringar och hänvisningar samt visa uträkningar
- markera eventuella citat med kursiv stil och ange källa

För det fall någon uppgift är oklar finns möjlighet för provvakten att kontakta provkonstruktören för eventuellt förtydligande.

Bedömning

Bedömningen av svar, som skall lämnas på bifogade svarsblanketter eller utskrifter från PC, sker utifrån en svarsmodell. Alternativa svar kan - beroende på motiveringar - också beaktas vid bedömningen.

Svar på varje uppgift - eller deluppgift - bedöms enligt följande princip i exempelvis en fråga omfattande fyra poäng:

- sakinnehåll i lämnat svar (3 p)
- struktur och språk (1 p)

Revisorsexamen maj 2005, del II

Poängsättningen innebär följande:

- 4 p - Bra svar
- 3 p - Tillfredsställande svar
- 2 p - Vissa brister
- 1 p - Stora brister
- 0 p - Uteblivet eller felaktigt svar

Som framgår av principen för poängsättning läggs tyngdpunkten på sakinnehållet i lämnat svar.

<u>Uppgift</u>	<u>Poäng</u>
2. Hälsokungen AB	50

Lycka till!

2. HÄLSOKUNGEN AB (50 p)

Bakgrund

Du är revisor i hälsokostkoncernen Hälsokungen med säte i Stockholm. Koncernen består av moderföretaget Hälsokungen AB och sex helägda dotterföretag. Moderföretagets aktier ägs av personalen där femton personer totalt äger 90%. Resterande 10% fördelar sig på ytterligare 50 anställda.

Koncernens verksamhet utgörs av tillverkning och försäljning av hälsokostprodukter, främst olika former av kosttillskott. Produkterna säljs under varumärket "Hälsokungen" och tillverkas i egna fabriker i Polen och i Södertälje. "Hälsokungen" är ett etablerat varumärke och kunderna utgörs av hälsokost- och livsmedelsdetaljister i hela Norden.

Styrelsen i moderföretaget utgörs av sex personer vilka samtliga är aktieägare och verksamma i koncernen. Moderföretagets VD är en av styrelseledamöterna.

Efterfrågan på kosttillskott har under de senaste åren ökat och koncernen uppvisar god lönsamhet och det finns planer på att öka produktionskapaciteten.

Koncernföretagens räkenskapsår är kalenderår.

De redovisningsprinciper som koncernföretagen tillämpar överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

Nedan följer ett sammandrag av koncernens resultat- och balansräkningar (mnkr):

Resultaträkningar	Prognos 2005	Prel. Utfall 2004	Utfall 2003
Nettoomsättning	540,0	470,0	420,0
Rörelseresultat	28,8	20,8	13,1
Ränteintäkter	3,3	3,3	3,1
Räntekostnader	-4,5	-4,5	-4,7
Resultat efter finansiella poster	27,6	19,6	11,5
Skatt på årets resultat	-7,0	-5,0	-3,0
Årets resultat	20,6	14,6	8,5

Revisorsexamen maj 2005, del II

Balansräkningar

Prognos 2005 Prel. Utfall 2004 Utfall 2003

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar	28,0	29,0	25,0
Materiella anläggningstillgångar	190,0	180,0	176,0
Finansiella anläggningstillgångar	35,0	35,0	35,0
Summa anläggningstillgångar	253,0	244,0	236,0

Omsättningstillgångar

Varulager m.m.	38,0	38,0	35,0
Kortfristiga fordringar	169,0	170,0	147,0
Kassa och bank	38,0	33,0	27,0
Summa omsättningstillgångar	245,0	241,0	209,0

Summa tillgångar **498,0** **485,0** **445,0**

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Eget kapital

Bundet eget kapital	12,0	12,0	12,0
Fritt eget kapital	85,0	70,0	61,0
Summa eget kapital	97,0	82,0	73,0

Avsättningar

(varav räntebärande) 52,0 53,0 43,0

Långfristiga skulder

(varav räntebärande) 94,0 102,0 110,0

Kortfristiga skulder

(varav räntebärande) 8,0 8,0 8,0

Summa eget kapital, avsättningar och skulder **498,0** **485,0** **445,0**

Nyckeltal

Prognos 2005 Prel. Utfall 2004 Utfall 2003

Soliditet %	19,4	16,9	16,4
Räntabilitet på sysselsatt kapital %	13,9	11,0	7,6
Kassalikviditet %	102,0	101,0	98,9

Nyckeltalsdefinitioner:

Soliditet: Eget kapital i procent av balansslutningen.

Räntabilitet på sysselsatt kapital: Resultat efter finansiella poster plus finansiella kostnader i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital. Sysselsatt kapital utgörs av balansslutningen minskad med icke räntebärande skulder.

Kassalikviditet: Likvida omsättningstillgångar, dvs. samtliga omsättningstillgångar exklusive lager och pågående arbeten, i procent av kortfristiga skulder.

Revisorsexamen maj 2005, del II

Deluppgift 2.1

I januari 2004 förvärvade Hälsokungen AB samtliga aktier i Vitaminen AB för 10 mnkr. Vitaminen AB:s egna kapital, efter justering för över- och undervärden i tillgångar och skulder, uppgick till 5 mnkr. En goodwillpost om 5 mnkr redovisades därför i koncernen.

Förvärvsanalys 2004-01-12 (tkr)

Köpeskillning aktier:	10 000
Förvärvat eget kapital:	<u>5 000</u>
Goodwill:	5 000

I samband med förvärvet gjordes en värdering av den fastighet som ägdes av Vitaminen AB. Fastigheten värderades till 6,4 mnkr vilket motsvarade bokfört värde. En ny värdering av fastigheten har gjorts vid årsskiftet 2004/2005 utvisande ett oförändrat värde.

Då skatterevision pågick hos Vitaminen AB när köpeavtalet skrevs innehöll Hälsokungen AB 3 mnkr av köpeskillingen som säkerhet för täckande av eventuella anspråk med anledning av skatterevisionen. Det innehållna beloppet om 3 mnkr bokfördes som skuld i Hälsokungen AB.

I början av mars 2004 fick Vitaminen AB ett beslut från Skatteverket om att momsavdrag uppgående till 4,8 mnkr underkänts. Momsavdragen avsåg ingående moms som felaktigt avdragits vid en ombyggnation av fastigheten år 2002. Fastigheten var år 2002 uthyrd till hälften till en ej momspliktig sjukvårdsverksamhet. Vitaminen AB gjorde i sin momsredovisning inte någon proportionering av momsavdraget avseende ombyggnads-kostnaderna. Uthyrningsverksamheten upphörde år 2003 och fastigheten används nu helt i den egna verksamheten. Skatteverkets beslut överklagades inte till länsrätten eftersom företrädare för Hälsokungen AB tillsammans med skatteexpertis kom fram till att beslutet var riktigt.

Enligt det avtal som skrevs med säljaren av Vitaminen AB uppgick den maximala ersättning som säljaren skulle stå för vid ett eventuellt krav från Skatteverket till 3 mnkr.

I bokslutet per 2004-12-31 har konsekvenserna av Skatteverkets beslut redovisats enligt följande:

Vitaminen AB:

4,8 mnkr har bokförts som ökning av byggnadsvärdet. Byggnadens bokförda värde efter ökningen med 4,8 mnkr uppgår per balansdagen till 11,2 mnkr. Skattetillägg och ränta har bokförts som ej avdragsgilla kostnader.

Hälsokungen AB:

Skulden till säljaren om 3 mnkr har upplösts och redovisats som en intäkt i resultaträkningen. I utkastet till årsredovisning rubriceras intäkten som en jämförelsestörande post.

Revisorsexamen maj 2005, del II

Koncernen:

I koncernredovisningen har inga justeringar gjorts av Hälsokungen AB:s och Vitaminen AB:s bokslut. Intäkten rubriceras även i utkastet till koncernredovisningen som en jämförelsestörande post.

Uppgift (10 p):

Vilken bedömning gör du av redovisningen av effekterna av Skatteverkets beslut? Ditt svar bör omfatta redovisningen i såväl moder- och dotterföretag som koncernen.

Deluppgift 2.2

Revisionen avseende 2004 är i princip avslutad för samtliga företag i Hälsokungen-koncernen med undantag för de polska dotterföretagen, där du inväntar rapportering från de lokala revisorerna. Du är på besök hos ekonomiavdelningen vid moderföretaget för att gå igenom noteringar från revisionen med koncernens ekonomiansvarige, Bo Larsson. Vid besöket får du ta del av en påminnelse avseende en obetald faktura. Påminnelsen är ställd till ett av de större dotterföretagen, Energidryck AB, och kommer från ett av de polska koncernföretagen. Du frågar Bo vad det är för faktura som påminnelsen avser.

Bo informerar dig om att påminnelsen avser en faktura som Energidryck AB erhållit från det polska företaget avseende resekostnader och arvode för ett två dagars besök av den polska företagsledningen. Ledningen besökte Energidryck AB i augusti 2004 för att diskutera framtida produktsortiment med företagets VD. Fakturan som erhöles i september 2004 uppgick till 80 000 euro (ca 730 tkr). Energidryck AB vägrade att betala eftersom VD ansåg att beloppet var uppenbart felaktigt. Fakturan lades undan och togs inte med i bokföringen. Det polska koncernföretaget har skickat en påminnelse avseende fakturan till Energidryck AB med kopia till Hälsokungen AB, varför Bo alldeles nyligen har fått kännedom om faktureringen.

Bo berättar att han har talat med VD för Energidryck AB och enligt honom var det överenskommet med det polska företaget att det skulle fakturera Energidryck AB för rese- och hotellkostnader samt traktamente. Eftersom beloppet på den erhållna fakturan är orimligt håller Bo med VD om att fakturan inte ska betalas och inte heller redovisas i Energidryck AB.

Uppgift (8 p):

- a. Kan Energidryck AB underlåta att bokföra fakturan från systerföretaget?
- b. Vilka åtgärder vidtar du i revisionen av Energidryck AB, moderföretaget och koncernen?

Deluppgift 2.3

Koncernens lönsamhet är god och efterfrågan på koncernens produkter ökar varje år varför styrelsen under en längre tid funderat på att öka produktionskapaciteten. Efterfrågan har

Revisorsexamen maj 2005, del II

främst ökat på olika sorters näringstillskott i pulverform som tillverkas vid produktionsenheten i Södertälje.

En helt ny produktionslinje, vilken skulle fördubbla produktionen, beräknas kosta ca 25 mnkr. Koncernens ekonomiansvarige, Bo Larsson, har fått i uppdrag av styrelsen att utreda hur en eventuell investering i fabriken i Södertälje bör finansieras samt hur valet av finansieringsform påverkar koncernens finansiella rapportering och nyckeltal.

Då koncernen har god likviditet kan investeringen helt finansieras med koncernens egna medel. Bo Larsson har dock kontaktat koncernens bank som föreslår leasing som ett finansieringsalternativ.

Leasingalternativet ser i sammandrag ut enligt följande:

Finansieringsbelopp	25 mnkr
Avtalstid	6 år
Restvärde efter 6 år	9,5 mnkr
Bedömt andrahandsvärde på anläggningen efter 6 år	10 mnkr
Leasingavgift år 1	3 mnkr
varav ränta år 1	1,5 mnkr
Totala leasingavgifter	23,5 mnkr

Investeringen bedöms bli genomförd under januari 2006 och beräknas under första året bidra till en begränsad förbättring av rörelseresultatet före leasingavgifter och avskrivningar på 1 mnkr under 2006.

Uppgift (8 p):

Resonera kring hur koncernens nyckeltal – soliditet, räntabilitet på sysselsatt kapital samt kassalikviditet – påverkas vid slutet av år 2006 givet valet av finansieringsform (egenfinansiering och leasing) för den planerade investeringen. Bortse från förändringar i rörelsekapitalbehovet. Beräkningar behöver inte ingå i svaret.

Deluppgift 2.4

Du deltar tillsammans med koncernens ekonomiansvarige, Bo Larsson, i styrelsens bokslutsmöte. På mötet diskuteras bl.a. ökade kostnader i koncernen och då främst personalkostnader. Styrelsen, som är mycket kostnadsmedveten, konstaterar att speciellt lönekostnaderna för den administrativa personalen ökat under de senaste två åren. Verkställande direktören redogör för de konkreta planer som styrelsen har på att flytta den administrativa avdelningen till Polen, där koncernen redan i dag har verksamhet. Lönerna i Polen är avsevärt lägre och koncernen har hittills goda erfarenheter av att driva verksamhet i Polen. Den administrativa avdelningen handhar i dag bl.a. löneredovisning, fakturering, betalningar och bokföring för samtliga svenska företag i koncernen. Enligt förslaget ska Bo Larsson vara kvar i Stockholm men övrig ekonomipersonal ska anställas i Polen.

Revisorsexamen maj 2005, del II

Bo Larsson, som inte tidigare hört talas om planerna och inte anser att det här är någon bra idé, vänder sig till dig under mötet och frågar om detta verkligen är förenligt med svensk redovisningslagstiftning.

Uppgift (4 p):

Är det förenligt med svensk redovisningslagstiftning att flytta den administrativa avdelningen för de svenska företagen till Polen?

Deluppgift 2.5

När du kommer tillbaka till kontoret efter styrelsemötet blir du uppringd av styrelseledamoten Roger Jansson. Roger blev invald i styrelsen i Hälsokungen AB på den senaste bolagsstämman efter ett starkt önskemål från de mindre aktieägarna om en egen representant i styrelsen. Roger har inte deltagit speciellt aktivt i några diskussioner och förklarar att detta beror på att han sällan får någon information från övriga styrelseledamöter eller VD. Han har under en tid haft en känsla av att dessa undviker honom och att vissa beslut redan förefaller vara fattade innan de formellt beslutas på styrelsemöten. Roger berättar att informationen om att flytta den administrativa avdelningen till Polen var helt ny för honom. Roger känner sig frustrerad över att inte få tillräcklig information och frågar dig om du känner till några andra viktiga frågor som han borde ha information om och om du kan berätta vilka investeringar som är planerade i Hälsokungenkoncernen. Roger berättar vidare att många av investeringsärendena under 2004 inte har diskuterats vid styrelsemötena utan enbart protokollförts.

Uppgifter (10 p):

- Vilka krav kan Roger Jansson ställa på styrelsearbetet i Hälsokungen AB vad gäller beslutsunderlag och beslutsfattande?
- Kan du med hänsyn till tystnadsplikten svara på Roger Janssons frågor rörande planerade investeringar och andra viktiga frågor i Hälsokungenkoncernen?
- Hur agerar du som revisor efter det att du hört Roger Jansson berätta om styrelsearbetet i Hälsokungen AB?

Deluppgift 2.6

Hälsokungen AB:s VD Johan Ek, som är mycket konstintresserad, har under de senaste 15 åren köpt in en betydande mängd tavlor som pryder huvudkontorets väggar. Huvuddelen av inköpen gjordes efter styrelsens godkännande under åren 1990-1998. Anskaffningen av tavlorna har kostnadsförts i redovisningen. I företagets självdeklaration har anskaffningskostnaden återlagts som en ej avdragsgill kostnad. Bo Larsson, koncernens ekonomiansvarige, har nyligen varit på redovisningskurs där han hört talas om ett liknande fall varför han har kommit att fundera på om Hälsokungen AB:s redovisning av tavlorna är korrekt. Eftersom tavlorna har ett anskaffningsvärde på ca 4 mnkr och ett marknadsvärde som i vart fall inte understiger anskaffningsvärdet, funderar Bo på om inte tavlorna borde redovisas som en tillgång i företagets balansräkning. Bo Larsson vänder sig till dig för att höra vad du anser om hans funderingar.

Revisorsexamen maj 2005, del II

Uppgift (4 p):

Bör tavlorna redovisas i balansräkningen och hur skall detta i så fall göras?

Deluppgift 2.7

Bo Larsson ringer dig och undrar om ni kan träffas och äta lunch eftersom han har några frågor som han skulle vilja stämma av med dig. Frågorna rör inte Hälsokungen utan det företag som han äger tillsammans med sin hustru Pia Larsson, Pias Kraftgym AB. Du vill gärna hjälpa Bo, så ni träffas samma dag.

Bo är bekymrad eftersom företagets revisor, den godkända revisorn Anna Noggrann, har talat om för Pia och Bo att hon kommer att anmärka i revisionsberättelsen att företaget inte lämnat upplysningar i årsredovisningen om att osäkerhet råder angående företagets fortsatta drift. Stor osäkerhet finns enligt Anna Noggrann om företaget verkligen kommer att kunna betala hyran för sina lokaler det kommande året med hänsyn till hur verksamheten har utvecklats.

Pias Kraftgym AB bedriver gymverksamhet i anslutning till en större simhall. Pia sköter gymverksamheten och Bo sköter ekonomin och redovisningen i företaget. Bo berättar att verksamheten tidigare alltid varit lönsam, men att företaget redovisade en förlust för år 2004 eftersom verksamheten var begränsad p.g.a. ombyggnader i simhallens lokaler. Lokalerna är snart färdigrenoverade och i toppskick, vilket medför att hyran kommer att höjas kraftigt från den 1 juli 2005. Företaget kommer emellertid att få möjlighet att hyra större lokaler i simhallen och kan i så fall utvidga verksamheten.

Pia och Bo har funderat en hel del och nu bestämt sig för att expandera och köpa in ett antal nya träningsmaskiner. För att kunna göra det krävs dock att banken ställer upp med en del av finansieringen. Banken har begärt att få ta del av bokslutet innan kreditansvariga fattar något beslut om lån, varför Bo absolut inte vill ha någon anmärkning i revisionsberättelsen angående tvivel om företagets fortsatta drift.

Uppgifter (6 p):

- a. Är det riktigt att Anna Noggrann måste anmärka i revisionsberättelsen om osäkerhet angående företagets förmåga att fortsätta sin verksamhet?
- b. Kan styrelsen vidta några åtgärder för att undvika anmärkningen i revisionsberättelsen för Pias Kraftgym AB?